

Bespreeknotitie stand van zaken dashboard sociale impact corona, 12 februari 2021

Bijlagen

1. Dashboard
2. Toelichting op de afzonderlijke indicatoren van het dashboard
3. Concept duidingsteksten over thema's Werk & Inkomen en Mentale Weerbaarheid
4. Voorstel voor de nadere invulling van het thema sociale cohesie

Inleiding

De VNG werkt op dit moment aan het landelijk dashboard sociale impact corona. Het Verwey-Jonker Instituut ondersteunt dit proces. In deze notitie presenteren we de huidige stand van zaken van het dashboard, geven inzicht in de wijze van duiding, schetsen het vervolg en we sluiten af met een aantal bespreekpunten.

Het landelijk dashboard moet in samenhang worden gezien met de CBS stapelingsmonitor en het TNO Marvel model die allen tegelijkertijd worden ontwikkeld. Het landelijk dashboard gaat tweemaandelijks een actueel en grofmazig beeld geven aan de hand van 5 thema's: werk en inkomen, mentale weerbaarheid, onderwijs, gedrag, en sociale cohesie. Doel: het volgen van de veranderingen ten opzichte van de vorige periode. Eventueel opvallende ontwikkelingen worden in de duiding en verdieping nader geanalyseerd en daarbij kan preciezer gekeken worden wat er aan de hand is. Het dashboard heeft zowel een beschrijvende als een signalerende en agenderende functie. Het CBS zorgt voor een aangepaste versie van de stapelingsmonitor die elk kwartaal zal gaan verschijnen. TNO kijkt via een systeemmodel (Marvel) en verdiepende (data)analyses om zo inzicht krijgen in de verbanden en onderlinge samenhang van de sociale effecten van de coronacrisis en (eventueel) nieuwe kwetsbare groepen.

Stand van zaken

De eerste versie van het landelijk dashboard is inmiddels bijna gereed en er hebben ook een drietal duidingssessies plaatsgevonden met deelnemers vanuit kennisinstellingen, gemeenten, regio's en departementen. In deze sessies is zowel stil gestaan bij de opzet van het dashboard en de aard van de indicatoren als bij de inhoudelijke duiding van de beschikbare gegevens. Streven is om het dashboard begin maart openbaar te kunnen maken. Het dashboard zal bestaan uit de volgende onderdelen (die grotendeels in de bijlages zijn terug te vinden):

- Introductiepagina van het dashboard waar doel en opzet van het dashboard worden toegelicht en tevens wordt ingegaan op het feit dat het een dashboard in ontwikkeling is. (wordt nog opgesteld)
- Vijf themapagina's. Er zijn pagina's over Werk & Inkomen, Mentale weerbaarheid, Onderwijs, Gedrag en Sociale cohesie. Elke pagina bevat een aantal indicatoren, waarbij soms scores naar leeftijd kunnen worden uitgesplitst. Elke indicator kent een kort pop-up veld waar de indicator in wordt beschreven en wordt toegelicht. In de bijlage is dit deel van het dashboard toegevoegd.
 - o Een groot deel van de indicatoren is gebaseerd op de registratie van gegevens bij verschillende landelijke partijen. Een kleiner deel is gebaseerd op de resultaten van vragenlijstonderzoek bij diverse panels.

- Van elk thema zal ook een duidingspagina beschikbaar komen. Op deze pagina wordt een bredere duiding van de gezamenlijke indicatoren gegeven en wordt waar mogelijk ook ingegaan op wat deze gegevens voor het handelingsperspectief van overheden zouden kunnen betekenen. Op dit moment zijn concept-versies beschikbaar over Werk & Inkomen en Mentale Weerbaarheid.
- Voor het thema sociale cohesie worden een aantal indicatoren nog verder uitgewerkt. Het RISBO van de Erasmus Universiteit onder leiding van prof. Engbersen werkt hieraan.

Een belangrijke conclusie uit de duidingssessies is dat hoewel de cijfers rondom een aantal ontwikkelingen relatief mee lijken te vallen, het beeld van de deelnemers aan de duidingssessies veel somberder was. Doordat er op dit moment een groot pakket aan steunmaatregelen bestaat, wordt de sociale impact van corona beperkt. Echter mochten deze steunmaatregelen beëindigd worden dan is de verwachting dat de financiële en sociale gevolgen groot zullen zijn. Bovendien vroegen de betrokkenen zich af in hoeverre het dashboard in de huidige vorm voldoende indicatoren bevat die ontwikkelingen in een vroeg stadium kunnen signaleren (iets wat onder andere speelt bij het thema onderwijs). Een deel van de gevolgen heeft daarnaast ook een meer lange termijn karakter en worden dus nu nog niet duidelijk.

Vervolg

De komende weken wordt het dashboard op basis van de feedback nog verder uitgewerkt en worden de informatieteksten nog verder op leesbaarheid en duidelijkheid getoetst en zo nodig aangepast. Bovendien worden de introductiepagina en de duidingspagina's over de drie andere thema's opgesteld. Het RISBO werkt een voorstel uit over de wijze waarop sociale cohesie beter regelmatig in kaart kan worden gebracht en in hoeverre daar van bestaande of nieuwe panelonderzoeken gebruik gemaakt kan worden. Tevens zal nog verder gekeken worden naar de gecombineerde indicatoren voor jeugd die nu nog verspreid over verschillende thema's terugkomen. Tot slot zal er nog een duidingssessie worden georganiseerd over de verbinding tussen het landelijk dashboard en de diverse lokale monitoren.

Na de presentatie begin maart werken TNO en CBS door aan hun respectievelijke model en monitor. Er zal een proces worden opgestart om elke twee maanden tot een geactualiseerde versie van het dashboard te komen inclusief proces van gezamenlijke duiding met departementen, kennisinstellingen en gemeenten.

Bespreekpunten

Graag staan we in de bespreking bij de volgende aspecten van het dashboard stil:

- Geeft het dashboard op dit moment het juiste soort informatie en duiding? Voldoet het voldoende aan de verwachtingen?
- Het dashboard maakt op dit moment vooral gebruik van registratiedata, waarvan het grootste deel wel maandelijks of tweemaandelijks geactualiseerd wordt. De vraag is echter of het dashboard voldoende early warning indicatoren bevat. En mocht dit nu nog niet zo zijn aan wat voor soort indicatoren zou dan behoefte zijn (ook rekening houdend met het feit dat deze mogelijk apart verzameld zouden moeten gaan worden).
- Een van de doelstellingen van het dashboard is dat het ook agenderend zou moeten zijn en handelingsperspectief zou moeten bieden voor de landelijke en lokale overheden. Biedt het dashboard in combinatie met de duidingsnotities dat voldoende of is er daar nog meer wenselijk?
- Met name voor de verzameling van de gegevens voor de indicatoren over sociale cohesie bestaat er behoefte dit meer te doen via panelonderzoek. Dit omdat aspecten van sociale cohesie veelal niet in registraties worden opgenomen. De vraag is hierbij of

gebruik gemaakt kan worden van bestaande panels (inclusief eventuele lokale panels) of dat de voorkeur gegeven zou moeten worden voor de samenstelling van een specifiek panel voor dit onderwerp. De vraag is ook in welke frequentie dit zou moeten gebeuren. Graag horen we eventuele ideeën hierover.

